

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 115/2012-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2013 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť spoločnosti T., N. – C., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. A. V., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokátka JUDr. A. V., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 2/2011 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo spoločnosti T. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 2/2011 porušené neboli.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. februára 2012 doručená sťažnosť spoločnosti T., N. – C. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 165/2005-815 z 19. septembra 2007 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 31. októbra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 2/2011. Sťažnosť bola 7. marca 2012 doplnená kvalifikovaným splnomocnením pre právneho zástupcu sťažovateľky.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že od 14. júna 2001 sa na základe žaloby F., B. (ďalej len „F.“), pred Okresným súdom Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) viedlo pod sp. zn. 13 C 124/2001 konanie o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a darovacej zmluvy a o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Zámerom žalobcu bolo docieľiť právnu nespochybniteľnosť vlastníckeho práva spoločnosti C., s. r. o., N. (ďalej len „spoločnosť C.“), k nehnuteľnostiam, ktoré by neskôr mohli slúžiť ako zdroj uspokojenia záväzku spoločnosti C. voči F. na zaplatenie zvyšnej časti kúpnej ceny za akcie spoločnosti T., a. s., v sume 2 870 000 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd rozsudkom č. k. 13 C 124/2001-704 z 23. septembra 2005 žalobu v celom rozsahu zamietol, preto F. ako žalobca podal proti prvostupňovému rozsudku odvolanie.

Počas odvolacej fázy konania došlo 17. februára 2006 k uzatvoreniu zmluvy o postúpení pohľadávok medzi F. ako postupcom a sťažovateľkou ako postupníkom, pričom predmetnou zmluvou došlo aj k postúpeniu pohľadávky voči spoločnosti C., *„ktorá zakladala aktívnu legitimáciu v spore a naliehavý právny záujem na strane F...“*.

Sťažovateľka tvrdí, že „v zmysle § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka a čl. IV body 4.2 a 4.3 Zmluvy o postúpení pohľadávok prešli s postúpenou Pohľadávkou na spoločnosť T. aj príslušenstvo pohľadávky a všetky práva s ňou spojené, vrátane práva na účasť v predmetnom súdnom spore“. Preto F. i sťažovateľka v máji 2007 a júni 2007 podali krajskému súdu návrh na pripustenie zmeny účastníka konania tak, aby na miesto F. nastúpila sťažovateľka.

Krajský súd uznesením č. k. 25 Co 165/2005-779 z 21. júna 2007 nepripustil navrhovanú zmenu žalobcu, keď dospel k právnomu záveru, že „Zmluvou o postúpení pohľadávok nebola postúpená Pohľadávka zo Žaloby o neplatnosť zmlúv a o určenie výlučného vlastníckeho práva spoločnosti C. k Nehnutelnostiam. Postúpenie pohľadávky zmluvou zo 17.02.2006 sa teda vôbec netýka predmetu konania.“.

Predmetné uznesenie krajského súdu napadli F. i sťažovateľka odvolaniami, v ktorých argumentovali názorom, že na základe postúpenia pohľadávky prešli na sťažovateľku „aj práva spojené s uplatňovaním, zabezpečením a ochranou (obranou) postúpených práv“ a že „v predmetnej veci ide o zmenu účastníka podľa § 92 ods. 2 a 3 O. s. p., ktorá je v odvolacom konaní prípustná a nie o zámenu podľa § 92 ods. 4 O. s. p., ako tvrdil Krajský súd“.

Medzitým krajský súd rozsudkom č. k. 25 Co 165/2005-815 z 19. septembra 2007 potvrdil napadnutý prvostupňový rozsudok okresného súdu v merite. Rozsudok napadol F. i sťažovateľka dovolaniami založenými na dôvode podľa § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Najvyšší súd uznesením z 31. marca 2010 v konaní sp. zn. 1 Cdo 175/2008, 1 Co 2/2010 dovolania F. a sťažovateľky odmietol a konanie o odvolaniach F. i sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu o nepripustení zmeny účastníka konania zastavil. Výrok o zastavení konania o odvolaniach založil na nedostatku svojej funkčnej príslušnosti, keďže odvolaniami bolo napadnuté uznesenie krajského súdu vydané počas odvolacieho konania, a teda ide o druhostupňové rozhodnutie, proti ktorému je odvolanie neprípustné.

Na základe sťažnosti sťažovateľky ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 452/2010 z 10. mája 2011 vyslovil, že výrokom o zastavení konania o podaných odvolaniach najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu i jej právo na spravodlivé súdne konanie a uznesenie najvyššieho súdu v celom rozsahu zrušil. Podľa názoru ústavného súdu *„krajský súd rozhodoval o otázke zmeny účastníka na strane žalobcu síce v odvolacom konaní, ale rozhodol o nej samostatne pred rozhodnutím o merite veci, pričom predtým táto otázka nebola rozhodovaná na okresnom súde. O pripustenie zmeny účastníka požiadali žalobca a sťažovateľka v štádiu opravného konania, čo zákon nevyklučuje, preto je logický postup, keď sťažovateľka podá proti rozhodnutiu v danej veci opravný prostriedok, argumentujúc, že je prípustné, keďže o danej otázke rozhodol všeobecný súd prvýkrát. Najvyšší súd nepripustil možnosť realizácie procesných práv sťažovateľky, lebo im neumožnil prieskum správnosti tých tvrdení, ktoré boli pre vec právne významné.“*.

Keďže ústavný súd *„zistil, že došlo k porušeniu procesných práv sťažovateľky, musel umožniť najvyššiemu súdu konať nielen o účastníctve sťažovateľky v konaní pred všeobecnými súdmi, ale aj vysporiadať sa s jej právnymi námietkami. Takýto postup všeobecného súdu by nebol možný bez toho, aby ústavný súd zrušil oba výroky uznesení sp. zn. 1 Cdo 175/2008 a sp. zn. 1 Co 2/2010 z 31. marca 2010 a dať tak možnosť všeobecnému súdu rozhodnúť v intenciách právneho názoru ústavného súdu. Ústavný súd preto zrušil oba výroky uznesení sp. zn. 1 Cdo 175/2008 a sp. zn. 1 Co 2/2010 z 31. marca 2010 a vrátil mu vec na ďalšie konanie.“*.

Najvyšší súd po vrátení veci o odvolaniach F. a sťažovateľky rozhodol uznesením sp. zn. 1 Co 2/2011 z 31. októbra 2011 tak, že prvostupňové uznesenie krajského súdu o nepripustení zmeny účastníka konania potvrdil. Podľa názoru najvyššieho súdu *„v danej veci niet sporu o tom, že bola postúpená pohľadávka zo záväzkového vzťahu. Zmluvou však nebola postúpená pohľadávka zo žaloby o neplatnosť zmlúv a o určenie výlučného vlastníckeho práva žalovaného 1/ (spoločnosť C., pozn.) k nehnuteľnostiam. Postúpenie pohľadávky zmluvou zo 17. februára 2006 sa teda vôbec netýka predmetu konania.“*.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu došlo uznesením najvyššieho súdu z 31. októbra 2011 sp. zn. 1 Co 2/2011, „*keď Najvyšší súd ako odvolací súd:*

a) nezmenil vecne nesprávne Uznesenie Krajského súdu o nepripustení zmeny žalobcu v tom smere, že by ho nahradil svojim rozhodnutím o pripustení zmeny účastníka konania..., a to napriek tomu, že dôvody na pripustenie zmeny v zmysle § 92 ods. 2 a 3 O. s. p. tu boli dané (splnené) a namiesto toho,

b) v rozpore so zákonom (ustanoveniami § 220 O. s. p.) a elementárnou logikou Uznesenie Krajského súdu o nepripustení zmeny žalobcu potvrdil ako vecne správne.“.

K otázke zmeny účastníka konania sťažovateľka dôvodí, že „*v predmetnej veci boli nepochybne splnené podmienky na pripustenie zmeny účastníka... Preto nepripustenie zmeny účastníka predstavovalo podľa nášho názoru svojvoľné porušenie procesno-právnych predpisov upravujúcich občianske súdne konanie (a tým aj práva spoločnosti T. na súdnu ochranu), a to tak zo strany Krajského ako aj Najvyššieho súdu.“.*

Ak v priebehu odvolacej fázy konania došlo k postúpeniu dotknutej pohľadávky, pričom „*v zmysle § 524 ods. 2 OZ prechádza z postupcu na postupníka nielen samotná Pohľadávka, ale priamo ex lege aj všetky práva s Pohľadávkou spojené (tzv. vedľajšie práva), medzi ktoré patrí aj predmetné právo domáhať sa (za účelom uspokojenia postúpenej Pohľadávky) určenia, že dlžník je vlastníkom určitej veci...“*, potom «*je absurdná argumentácia tak Krajského, ako aj Najvyššieho súdu, ktoré síce na jednej strane uznávajú, že k postúpeniu Pohľadávky došlo..., ale na strane druhej sa snažia právo domáhať sa určenia, že dlžník je vlastníkom určitej veci... „umelo“ právne kvalifikovať ako samostatné, od Pohľadávky oddelené právo, ktoré musí byť postúpené osobitnou zmluvou (eventuálne samostatným ustanovením v zmluve) popri postúpenej Pohľadávke.»*

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 115/2012-19 z 13. marca 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie

uznesením najvyššieho súdu z 31. októbra 2011 v konaní sp. zn. 1 Co 2/2011 na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

Ústavný súd vyzval 26. marca 2012 najvyšší súd na vyjadrenie k vecnej stránke prijatej sťažnosti, na zaslanie súdneho spisu sp. zn. 1 Co 2/2011 a na vyjadrenie k možnosti upustenia od ústneho pojednávania vo veci.

Najvyšší súd doručil 30. apríla 2012 vyjadrenie, v ktorom uviedol, že *„otázka posúdenia pripustenia zmeny účastníka konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (IV. ÚS 17/07, mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý sa týka otázky zmeny účastníka. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s vyslovenými závermi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k úsudku o arbitrárnom prístupe a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. O svojvôli pri aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom (ako jediným dôvodom ingerencie ústavného súdu do výkonu právomoci najvyššieho súdu ako vrcholného orgánu všeobecného súdnictva) by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento odchýlil od znenia príslušných ustanovení natolko, že by zásadne poprel ich účel a význam, čo sa však nestalo. Najvyšší súd uskutočnil výklad ustanovení, týkajúcich sa zmeny účastníka v súlade so zaužívanou praxou a sťažovateľ neuviedol žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti.“*. Najvyšší súd navrhuje sťažnosti nevyhovieť a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Vyjadrenie najvyššieho súdu zaslal ústavný súd 2. mája 2012 právnej zástupkyňi sťažovateľky s možnosťou zaujať k nemu stanovisko. Zároveň požiadal o vyjadrenie k upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

V stanovisku doručenom ústavnému súdu 8. júna 2012 sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne poukázala na právny názor vyslovený ústavným súdom v náleze

v konaní sp. zn. III. ÚS 452/2010 a ďalej uviedla, že najvyšší súd „*napadnutým uznesením nesprávne aplikoval ustanovenia zákonov, Občianskeho zákonníka, ako aj Občianskeho súdneho poriadku, na skutkový a právny stav súvisiaci s postúpením pohľadávky a zmenou účastníka konania. Pohľadávka je majetkovým právom veriteľa a veriteľ má právo domáhať sa zaplatenia pohľadávky z dlžníkovho majetku. Právo domáhať sa určenia, že vec patrí dlžníkovi a z toho vyplývajúce právo podať tomu zodpovedajúcu určovaciu žalobu je neoddeliteľne spojené s pohľadávkou a patrí novému veriteľovi. Je nesporné, že pôvodný vlastník pohľadávky už nemá na takomto určení naliehavý právny záujem. Z vyššie uvedeného preto podľa nášho názoru nie je možné vyvodiť iný záver, ako ten, že s postúpenou pohľadávkou prechádza na nového veriteľa aj právo byť účastníkom súdneho konania, v ktorom sa pôvodný veriteľ domáha určenia vlastníctva k veci, z ktorej môže byť postúpená pohľadávka reálne uspokojená. Toto právo nie je možné novému veriteľovi odoprieť. Právo domáhať sa zákonného postupu pri rozhodovaní súdov zabezpečuje ochranu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Aj napriek skutočnostiam uvedeným vo vyjadrení Najvyššieho súdu... považuje sťažovateľ svoju sťažnosť za dôvodnú a žiada Ústavný súd..., aby jej vyhovel v rozsahu, v akom bola prijatá na konanie.“.*

V doplnení svojho stanoviska, ktoré bolo ústavnému súdu doručené na základe urgencye 7. septembra 2012, sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Keďže najvyšší súd i sťažovateľka vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci, ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami účastníkov konania k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd stabilne judikuje, že skutkové a právne závery všeobecných súdov môžu byť predmetom jeho kontroly iba vtedy, ak by vyведенé závery všeobecných súdov boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Z citovanej judikatúry vyplýva, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov, a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky musia pritom dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Okrem toho však arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokovaný skutkový prípad (III. ÚS 346/09), pretože každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02). Právomoc ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania pred všeobecným súdom na súdnu ochranu je teda založená v prípade, ak dôjde k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov.

Podstatou sťažostnej námietky je tvrdenie o ústavne nekonformnom výklade § 524 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a § 92 ods. 2 OSP, ktorým najvyšší súd znemožnil účasť sťažovateľky v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a darovacej zmluvy a o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, čo je predpokladom na to, aby v prípade úspechu v predmetnom konaní mohla v budúcnosti z výťažku z predaja dotknutých vecí uspokojiť svoju pohľadávku voči spoločnosti C. nadobudnutú postúpením.

Podľa § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka s postúpenou pohľadávkou prechádza aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.

Podľa § 92 ods. 2 OSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

Podľa názoru sťažovateľky k právam spojeným s postúpenou pohľadávkou patrí aj právo žalovať o určenie vlastníckeho práva k veciam, ktoré neskôr bude možné použiť na uspokojenie postúpenej pohľadávky. Z toho potom sťažovateľka vyvodzuje,

že v okolnostiach jej prípadu je vlastnícke právo k nehnuteľnostiam tým právom, o ktorom sa podľa § 92 ods. 2 OSP koná.

Pri výklade a aplikácii právnych predpisov všeobecným súdom je podľa názoru ústavného súdu potrebné dbať na spravodlivú ochranu subjektívnych práv pri zachovaní zmyslu a účelu právnej úpravy najmä tam, kde právna úprava je nejednoznačná, pripúšťa rozdielny výklad, prípadne tam, kde právna úprava chýba (III. ÚS 502/2011).

Ústavný súd však už judikoval, že ústavne konformný výklad právnej normy, resp. výklad právnej normy vôbec nemôže siahať tak ďaleko, aby sa dostal do rozporu so znením, resp. so zmyslom vykladaného normatívneho textu. V takomto prípade by totiž už nešlo o výklad, ale o faktickú novelizáciu právnej normy (II. ÚS 244/09).

Ústavný súd je toho názoru, že požiadavka sťažovateľky smerujúca k značne extenzívnemu výkladu slovného spojenia „prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná“ použitému v § 92 ods. 2 OSP je ústavne neakceptovateľná. Naopak, najvyšší súd zaujal v tejto otázke konzervatívny postoj založený na procesualisticky poňatom doslovnom výklade, s ktorým sa ústavný súd stotožňuje, lebo vyhovuje požiadavkám plynúcim zo základného práva na súdnu ochranu i z práva na spravodlivé súdne konanie.

Predmetom konania vedeného pred okresným súdom (neskôr v odvolacej fáze pred krajským súdom) bola neplatnosť zmlúv a určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Z toho vplýva, že predmetom konania v zmysle dikcie § 92 ods. 2 OSP nebola sťažovateľkou tvrdená povinnosť spoločnosti C. uspokojiť svoju pohľadávku. Súčasne je však potrebné zdôrazniť, že práve existencia tejto pohľadávky môže zakladať naliehavý právny záujem sťažovateľky na určení vlastníckeho práva.

Značne rozširujúci výklad § 92 ods. 2 OSP preferovaný sťažovateľkou by bolo možné od najvyššieho súdu požadovať len za podmienky, že by pripustenie navrhovanej zmeny účastníka konania na strane žalobcu bolo vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu jedinou právne aprobovanou cestou k budúcemu uspokojeniu pohľadávky voči spoločnosti C. Táto podmienka však podľa názoru ústavného súdu v posudzovanej veci nie je splnená. A priori nemožno vylúčiť, že spoločnosť C. nedisponuje žiadnym majetkom odlišným

od nehnuteľností, ku ktorým sťažovateľka navrhuje určiť jej vlastnícke právo a z ktorého by bolo možné v budúcnosti pohľadávku uspokojiť. Pri tomto tvrdení ústavný súd pravdaže neopomína, že k niekoľkonásobným zmluvným prevodom sporných nehnuteľností po vzniku pohľadávky mohlo dôjsť práve v úmysle ukrátiť sťažovateľku (resp. jej právneho predchodcu), právny poriadok však pozná nástroje na zabránenie takéhoto neželaného stavu.

Patrí k nim v prvom rade štandardná žaloba na plnenie podľa § 80 písm. b) OSP, ktorú právny predchodca sťažovateľky využil. Z príloh sťažnosti totiž plynie, že krajský súd uznesením č. k. 16 Cb 90/01-35 zo 6. novembra 2001 (právoplatné 14. novembra 2001) schválil medzi právnym predchodcom sťažovateľky a spoločnosťou C. zmier, ktorého obsahom bola povinnosť spoločnosti C. zaplatiť F. presne stanovené sumy pokrývajúce aj dotknutú pohľadávku. V prípade, ak spoločnosť C. svoj judikovaný záväzok neplnila, otváral sa pre právneho predchodcu sťažovateľky a neskôr i pre samotnú sťažovateľku priestor na nútené vymożenie povinnosti vyplývajúcej z exekučného titulu.

V tejto súvislosti hodno pripomenúť, že proti spoločnosti C. je podľa obsahu príloh sťažnosti vedené konkurzné konanie na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6 K 78/01. Ústavný súd však zistil, že v označenom konaní konkurz podľa § 13 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení platnom a účinnom v rozhodnom čase vyhlásený doteraz nebol a konanie o návrhu na vyhlásenie konkurzu bolo v roku 2002 prerušené.

Nástrojom zabezpečovacieho charakteru, ktorý právny predchodca sťažovateľky taktiež využil, bolo uzavretie zmluvy o založení cenných papierov na 20 950 kusov akcií T., a. s., a to v deň, keď bola uzavretá aj zmluva o odplatnom prevode akcií v prospech spoločnosti C. (18. júla 1996). Skutočnosť rapidného poklesu trhovej ceny predmetných akcií (tvrdil to právny predchodca sťažovateľky v odvolacom konaní sp. zn. 25 Co 165/2005 pred krajským súdom) nie je pre skúmaný výklad § 92 ods. 2 OSP relevantná. Právny predchodca sťažovateľky dobrovoľne zabezpečovaciu zmluvu podpísal a niet pochyb, že vstup do takéhoto zabezpečovacieho právneho vzťahu súkromno-právnej podstaty nesie so sebou i riziká poklesu účinnosti zvoleného spôsobu zabezpečenia.

Ústavný súd v nadväznosti na už uvedené zdôrazňuje, že sťažovateľka odkúpením pohľadávky voči spoločnosti C. dobrovoľne prevzala riziká vyplývajúce z jej bonity danej okrem iného aj súčasným stavom jej reálnej vymožitelnosti. Riziká však nemusia byť len výsledkom prípadných protiprávných úkonov spoločnosti C. motivovaných snahou ukrátiť svojich veriteľov, ale môžu byť aj výsledkom podoby komplexu zmluvných vzťahov vzniknutých pri predaji akcií spoločnosti T., a. s., v roku 1996. Na tvorbe podoby predmetných zmluvných vzťahov sa v pozícii zmluvnej strany bezprostredne podieľal právny predchodca sťažovateľky a v tomto procese mu nemohlo nič brániť vo využití aj iných zabezpečovacích právnych inštitútov, ktoré mohli viesť k účinnému zamedzeniu súčasného stavu vyznačujúceho sa podľa tvrdení sťažovateľky absenciou majetkovej základne spoločnosti C. potrebnej pre riadne uspokojenie postúpenej pohľadávky.

Rovnako potom, ako spoločnosť C. neuhradila prvú splátku ceny dohodnutej za predané akcie, vyžadovala starostlivosť riadneho hospodára zo strany právneho predchodcu sťažovateľky okamžité konanie smerujúce k využitiu zabezpečenia vzniknutej pohľadávky. Berúc pritom do úvahy dohodnutý splátkový spôsob platenia ceny za predané akcie (800 000 Sk do 30 dní od podpisu zmluvy a zvyšok v piatich splátkach po 590 000 Sk ku koncu rokov 1997 až 2001) musel právny predchodca sťažovateľky už na prelome rokov 1997 – 1998 vedieť, že spoločnosť C. neplní svoju zmluvnú povinnosť riadne. Právne kroky však začal podnikať až v roku 2001 (žaloba o plnenie podaná 15. júna 2001). I táto skutočnosť predstavuje významný determinant bonity dotknutej pohľadávky, ktorú sťažovateľka od F. dobrovoľne odkúpila.

Ústavný súd po preskúmaní dostupných podkladov a oboznámení sa so skutkovým pozadím rozhodovanej kauzy nepolemizuje s argumentáciou sťažovateľky založenou na tvrdení, že spoločnosť C. v minulosti protiprávne znížila svoju majetkovú základňu tak drasticky, že v súčasnosti nemožno štandardnými právnymi nástrojmi (exekúcia, konkurz) dosiahnuť uspokojenie splatnej pohľadávky. Popísané správanie právneho predchodcu sťažovateľky v relevantných časových reláciách však signalizuje podiel na súčasnom neželanom stave. Ústavný súd pritom opätovne zdôrazňuje, že predpisy súkromného práva, ale aj predpisy procesného práva (napr. inštitút predbežného opatrenia či odporovateľnosti právnych úkonov) ponúkajú pomerne širokú paletu nástrojov na zabránenie analyzovaného

negatívneho vývoja vo vzťahoch vzniknutých pri predaji akcií T., a. s. Spôsob ich využitia zvolený konkrétnou zmluvnou stranou pri uzatváraní kontraktu, ale aj po prvých náznakoch porušenia zmluvných povinností druhým účastníkom zmluvy, je v prvom rade vecou zodpovednosti kontrahenta za kvalitu a efektívnosť prostriedkov ochrany jeho právom chránených záujmov. Neunesenie tejto zodpovednosti nemožno dodatočne zhojiť enormne rozširujúcim, ba až s účelovosťou hraničiacim výkladom procesných predpisov upravujúcich konanie orgánov verejnej moci pri poskytovaní právnej ochrany. Opačný prístup by mohol vytvoriť z procesných prostriedkov právnej ochrany veľmi účinnú cestu k podstatnému narušeniu právnej istoty účastníkov hmotnoprávných vzťahov.

Napokon, na podporu názoru ústavného súdu (i najvyššieho súdu) možno uviesť uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 8. novembra 2011 v konaní sp. zn. 32 Cdo 3127/2011, podľa ktorého v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je..., je právom, o ktoré v konaní ide, v zmysle § 107a o. s. ř. (v slovenskom Občianskom súdnom poriadku ide o § 92 ods. 2 a 3, pozn.) právo, o ktorom má byť určené, či tu je alebo nie je, prípadne právo na takéto určenie... v tomto konaní o určenie práva (právneho vzťahu) nejde o úhradu predmetnej pohľadávky ani o jej určenie. Aj keď existencia takej pohľadávky môže odôvodňovať naliehavý právny záujem na určení žalovaného práva, nerobí táto skutočnosť samotnú pohľadávku predmetom konania, teda právom, o ktoré v konaní ide v zmysle § 107a o. s. ř. Navyše, a to považuje Najvyšší súd Českej republiky za podstatné, by ani nebola naplnená podmienka, že s takouto právnou skutočnosťou (s postúpením pohľadávky) spájajú právne predpisy prevod alebo prechod práva, o ktoré v konaní ide, teda prevod alebo prechod práva vlastníckeho, resp. práva domáhať sa určenia vlastníckeho práva. S takými následkami právne predpisy (§ 524 a nasledujúce Občianskeho zákonníka) postúpenie pohľadávky nespájajú.

Právny názor Najvyššieho súdu Českej republiky akceptoval aj Ústavný súd Českej republiky, ktorý uznesením z 31. januára 2012 v konaní sp. zn. I. ÚS 140/12 odmietol ako zjavne neopodstatnenú sťažnosť proti uvedenému uzneseniu Najvyššieho súdu Českej republiky dôvodiť, že ak nie je predmetom konania pohľadávka, ktorú sťažovateľ cedoval na postúpniaka, niet priestoru na postup podľa § 107a ods. 1 o. s. ř.

Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že výkladom § 92 ods. 2 OSP i § 524 Občianskeho zákonníka, ktorý najvyšší súd pri posudzovaní odvolania podaného proti uzneseniu krajského súdu zvolil a aplikoval, došlo k poskytnutiu súdnej ochrany spôsobom a v kvalite zodpovedajúcej požiadavkám a garanciam plynúcim zo základného práva na súdnu ochranu a z práva na spravodlivé súdne konanie. Preto bolo potrebné vysloviť, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu tieto práva sťažovateľky porušené neboli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2013